

Tampereen kaupungin lausunto hyvinvointialueen strategialuonnokseen

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategiaa on valmisteltu vuoden 2022 aikana. Työhön ovat osallistuneet luottamushenkilöt, asukkaat, henkilöstö sekä eri sidosryhmät. Pirkanmaan hyvinvointialueen ensimmäinen strategia ohjaa hyvinvointialueen toimintaa vuosina 2023–2025 ja se on perusta lähivuosien päätöksenteolle ja toimeenpanolle. Lisäksi strategia ohjaa uuden organisaation rakentamista ja sen toimintatapojen vakiinnuttamista.

Strategia rakentuu missiosta, visiosta ja arvoista sekä neljästä strategisesta kärkiteemasta ja näiden alla olevista strategisista painopisteistä. Hyvinvointialueen onnistumisen edellytykset muodostavat pohjan strategiakauden tavoitteille. Hyvinvointialueen tarkemmat strategiset linjaukset, tavoitteet ja mittarit määritellään toimeenpano-ohjelmassa, jota ei lausuntoa valmisteltaessa ole ollut saatavilla.

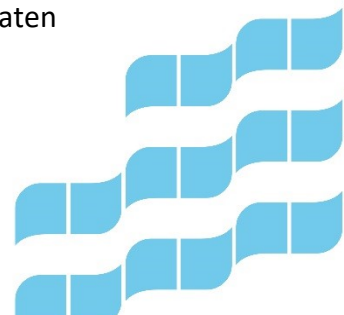
Toimintaympäristö ja hyvinvointialueen onnistumisen edellytykset

Hyvinvointialueen onnistumisen edellytykset tiivistävät toimintaympäristön vaikutukset strategiaan valintoihin. Tampereen kaupunki näkee, että keskeiset toimintaympäristön haasteet ja mahdollisuudet on tunnistettu valmistelussa ansiokkaasti. Analyysi antaa kokonaisuudessaan hyvän pohjan strategisille valinnoille. Tampereen kaupunki kuitenkin nostaa esiin, että väestörakenteen kuvauksessa tulisi huomioida myös vieraskieliset, sillä heidän määränsä tulee tulevana vuosina kasvamaan merkittävästi. Vieraskielisillä voi olla hyvinkin merkittäviä palvelutarpeita sekä palveluiden viestintään liittyviä erityistarpeita, mitkä tulisi huomioida hyvinvointialueen strategisessa ja toiminnallisessa kokonaisuudessa. Lisäksi Tampereen kaupunki toivoo, että kuntien rooli hyvinvointialueen henkilöstön riittävyyden turvaamisessa työllisyys- ja koulutuspalvelujen osalta (mm. työnvälitys, erilaiset koulutustoimet, kansainväliset osaajat ja heidän integraationsa alueelle) tunnistetaan.

Strategian tausta-analyyssissa ja toimintaympäristökuvauksessa on tunnistettu Tampereen kaupungin mielestä ansiokkaasti pirkanmaalaisia vahvuuksia, kuten alueen kasvu ja vetovoima, paikallinen osaaminen ja kehittämiskulttuuri sekä toisaalta haasteita, kuten ikäihmisten määrän kasvu ja palvelutarpeen sekä hoitoon pääsyn vaihtelut. Analyysi nostaa esiin myös kaupungille ja hyvinvointialueelle yhteisen huolen hyvinvoinnin polarisoitumisesta. Strategian kärkiteemoja ja painopisteitä voitaisiin tarkastella vahvemmin suhteessa näihin tunnistettuihin pirkanmaalaisiin erityispiirteisiin ja hyvinvointieroihin vastaamiseen.

Strategian missio ja visio

Missio ja visio antavat strategialle pitkän tähtäimen suunnan. Luonnoksessa visio ”Pirkanmaalaiset ovat ylpeitä hyvinvointialueensa palveluista ja suosittelevat niitä” kuvastaa hyvinvointialueen rakentamisen aikaa, mutta on hyvin organisaatiolähtöinen ohjaten toimintaa sisäiseen kehittämiseen. Tampereen kaupunki esittää, että

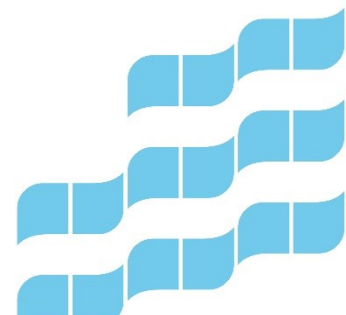
hyvinvointialueen strategiassa tulisi olla enemmän yhteisölähtöinen visio, joka luo sidosryhmille yhteistä suuntaa pirkanmaalaisten hyvinvoinnin rakentamiselle. Tämä mahdollistaisi sen, että myös Tampereen kaupunki voisi asettaa omia pitkän aikavälin tavoitteitaan jatkossa kohti yhteistä visiota.

Strategiset kärkiteemat ja painopisteet

Strategia rakentuu selkeästi neljästä strategisesta kärkiteemasta ja näiden alla olevista strategisista painopisteistä. Tampereen kaupunki pitää hyvänä, että painopisteissä korostuvat asiakaskokemus, osallisuus ja yhdessä tekeminen, tiedolla johtaminen sekä työntekijäkokemus, jotka ovat keskeisiä teemoja myös Tampereen strategiassa Tekemisen kaupunki.

Tampereen kaupunki toivoo, että seuraavat teemat näkyisivät vahvemmin strategisissa valinnoissa ja painopisteiden sisällöissä:

- Ennaltaehkäisevät palvelut ja omaehtoisen terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen
  - Tampereen kaupunki näkee hyvinvointialueen kustannusten ja kalliiden/raskaiden palveluiden kasvun hallinnan sekä pirkanmaalaisten koetun hyvinvoinnin näkökulmasta kriittisenä, että strategiassa korostettaisiin selkeästi valintaa perustatason ja ennaltaehkäisevien palvelujen vahvistamiseen. Teema on esillä yhteistyön näkökulmasta yhdenvertaiset ja vaikuttavat palvelut -kärkiteemassa, mutta ko. painopiste ei tuo esiin strategista valintaa hyvinvointialueen omien palveluiden, esim. ensivaiheen sosiaalipalveluiden ja perusterveydenhuollon, vahvistamisen suuntaamisesta.
- Kuntayhteistyö ja saumattomat yhdyspinnat
  - Tampereen kaupunki näkee, että hyvinvointialueen strateginen kokonaisuus voisi nostaa vahvemmin esiin kuntayhteistyön, yhdyspinnat kuntiin ja asiakkaan näkökulmasta sujuvat palvelupolut ja -kokonaisuudet. Lakisääteiset yhdyspinnat kuntien toimintaan ovat keskeisiä kuntien perustehtävien ja kustannustehokkaan taloudenpidon onnistumisen sekä kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta. Toimimaton yhdyspinta voi aiheuttaa esimerkiksi sen, että kuntien työllisyyspalvelut (Pirkanmaan kuntakokeilu) eivät pysty hoitamaan lakisääteisiä tehtäviään. Kuntouttavan työtoiminnan siirto hyvinvointialueelle voi aiheuttaa toimimattomana kunnille lähes 20 M€ työttömyysturvan lisämenot vuosina 2023 ja 2024. Tällä on keskeisiä vaikutuksia myös kuntalaisten syrjäytymisriskeihin ja työttömyysasteen kasvuun.
  - Pirkanmaan kunnat valmistautuvat parhaillaan eduskunnassa käsittelyssä oleviin valtion TE-palvelujen ja myös kotoutumispalvelujen laajoihin reformeihin, joissa kuntien järjestämisvastuu em. palveluissa kasvaa merkittävästi. Hyvinvointialueen ja työllisyys- ja kotoutumispalvelujen yhdyspintojen toimivuus vaikuttaa merkittävästi uudistusten toteuttamiseen ja uudistuksille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen sekä kuntalaisten hyvinvointiin ja palvelujen saatavuuteen.

- Kotoutumisen edistämisen lakiluonnoksessa hyvinvointialueen ja kunnan roolit on määritelty. Laki edellyttää sujuvan yhteistyön järjestämistä kotoutumisen alkuvaiheen palveluissa yhdessä kunnan ja hyvinvointialueen välillä ja molempien osapuolten resurssointia. Tämä ei näy strategiassa ja on osa kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspintatyötä, jolla on erittäin tärkeä merkitys palveluiden saatavuuden turvaamiseksi (ml. pakolaisten vastaanotto ja alaikäisten ilman huoltajaa saapuvien palvelut).
- Palveluiden ja toiminnan kustannustehokkuus
  - Strategiassa kustannustehokkuus nostetaan esiin yleisenä toimintaympäristön haasteena. Tampereen kaupunki toivoo, että palveluiden ja toiminnan kustannustehokkuus ja tarkemmin eriteltynä ne osa-alueet, joilla ensisijaisesti kustannustehokkuutta lähdetään parantamaan, olisi huomioituna myös strategisissa painopisteissä.
- Vastuullisuus ja kestävä kehitys
  - Strategiassa vastuullisuus on yksi hyvinvointialueen arvoista. Strategianluonnoksen mukaan hyvinvointialue toimii, johtaa ja tekee päätökset vastuullisesti huomioiden kestävä kehityksen periaatteet. Tampereen kaupunki kuitenkin katsoo, että arvon tulisi näkyä kokonaisvaltaisesti (sosiaalisen kestävyden ohella myös ekologinen ja taloudellinen kestävyys) myös strategian painotuksissa. Maakunnan suurimpana toimijana hyvinvointialueella on esim. asiakkaiden arjen liikkumistarpeen, palveluverkkosuunnittelun ja hankintojen sekä henkilöstöpolitiikansa kautta mahdollisuuksia hiilineutraalisuuden edistämiseen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen. Tampereen kaupunki toivoo, että hyvinvointialue tunnustaa strategiassaan sitoutumisen YK:n kestävä kehityksen Agenda 2030 tavoitteiden edistämiseen.
- Hyvinvointialueen edelläkävijyyys ja rooli elinvoiman edistämisessä
  - Strategialuonnoksessa on painopisteenä ”olemme edelläkävijä kansallisen ja kansainvälisen tason kysymyksissä”. Tampereen kaupunki toivoo strategialta fokuoituneempaa sanoitusta edelläkävijäteemaan liittyen. Tällaisia voivat olla esimerkiksi teemat ekosysteemien kehittämiseen, osaamiskeskittymien vahvistamiseen ja korkeakoulu yhteistyöhön liittyen, johon myös Tampereen kaupunki on kehittäjäkumppanina vahvasti sitoutunut.
- Riskienhallinta ja varautuminen
  - Toimintaympäristömuutokset ja viimeaikainen muuttunut turvallisuustilanne korostavat osaltaan systemaattisen ja ennakoivan riskienhallinnan ja varautumisen strategista merkitystä. Strategialuonnos käsittelee riskienhallintaa ja varautumista lähinnä sisäisen valvonnan järjestäytymisen näkökulmasta. Turvallisuus, riskienhallinta ja varautuminen on yhteinen tehtävämme.

